

negostoljubnem polotoku. Kakor je namreč lani lesene kolibe poslalo Celje v Krim, letos pa angležkim konjem z obilnim štajarskim senom postreglo, tako bo to jesen previdilo Angleže tudi z nekim živežem, ki ga pa dan današnji mi sami potrebujemo bolj, in ktere ga bi raje obdržali v svoji domovini.

Naročili so namreč Angleži semkaj, da naj se jim nakupi pa pošlje v Krim 5000 centov krompirja. Neki barantač je prevzel to naročilo, ter hoče po Štajerskem skupljati toliko ljubega krompirja, ter ga pošiljati v Terst, odkodar bojo parobrodi odnesli pridelk slovenske zemlje na črnomorsko bregovje. Bodi Bogu milo! Kaj ostane na zimo tukajšnjemu revnemu kmetu, če se te hrane znebi? Veliko pomagal mu ne bo pičli denar, ki ga bo skupil za prodani živež; občinstvu, posebno v mestih, se pa še večja škoda godi po takem početju: kajti to neugodno barantanje podražuje že tako drago hrano, in terpeti jih mora veliko, da obogatijo nekteri.

J. Š.

**Stariterg v Poljanah 26. sept. (zakasnjeno.)** Danes smo končali ljudsko šolo, ktero je blizu 70 otrok obojega spola obiskovalo. V kersanskem nauku so se prav dobro obnesli, tudi v petji se je skazala mladost, čeravno poprej ni pela ne horvaško, ne serbsko ne slovensko. Vsa zasluga tega lepega početja v petji gré neutrudljivemu gosp. kaplanu Kozoglavu, kateri vé v nemati z gorečo besedo in pristojnim podukom serca mladosti do lepih reči, posebno do petja. Računstvo je gladko teklo, ne tako dobro je šlo v drugih predmetih. Vzrok tega je bila huda bolezen gosp. učitelja, pozneje pa nemila kolera, ktera je od 10. jul. do 15. avg. tako hudo gospodarila, da je v tem kratkem času 199 ljudi podavila. Zastonj so duhovni in zdravniki prestrašeno ljudstvo opominjali, naj bi se take silno kolere ne balo, zastonj mnoge svarili, naj nikar ne dajejo vina bolnikom. Strah pa je bil še večji, ko zdravnikom skoraj pri nobenem bolniku po sreči ni šlo. Merličev nazadnje nositi so se bali, tako, da so jih mogli po 3, po 4 in še več na pokopališče peljati. Revežev je že poprej v fari dosti dosti bilo, še več jih je zdaj, ker je dosti otrok brez starišev. Tolažbo umirajočim sta oba gospoda, fajmošter in kaplan, neutrudljivo delila; njima na pomoč sta prišla tudi dva gosp. kaplana, eden iz Kočevja, drugi iz Metlike, ki sta se ravno tako hvale vredno obnašala. Tudi v nemški Loki je kolera tako hudo razsajala, da tamošni duhoven, gosp. Vajvoda, je komaj vsim bolnikom vstreči zamogel; noč in dan je bilo treba hoditi. V tej majhni fari štejejo 105 umerlih. — Letina je letos sploh dobra, samo vina bo tretjino manj kakor lani.

Poljanski.

## Novičar iz raznih krajev.

Cesarski patent za davke prihodnjega leta 1856 je bil 30. sept. v Išel-nu narejen. Gruntni, hišni, rokodelni in dohodni davki s prikladami vred ostanejo dozdaj še pri starem kakor so bili to leto; cesar pa so si prideržali, če bi treba bilo v teh davkih kaj premeniti, to premembo med letom 1856 vpeljati. — Iz Rima se piše benečanskemu vradnemu časniku, da spravno pismo avstrijske vlade s papežem (konkordat) je narejeno v nemškem in latinskem jeziku in obsega sledečih 26 razdelkov: katoliška véra se varuje z vsimi pravicami in predpravami; placetum regium ni več veljavno; v cerkvenih zadevah si smejo škofje s papežem naravnost dopisovati, ravno tako je občenje škofov z duhovni in ljudstvom svobodno; škofom je popolnoma oblast dana svoje vikarje in svetovavce si voliti, — odreči posvečenje (žegne) takim, ki jih niso vredni, — fare ustanovljati ali jih razdeljevati, — očitne molitve ukazovati, — cerkvene zборе sklicovati, — pastirske liste oklicovati, — nevarne bukve prepovedovati, —

škofom je v javnih in privatnih učilnicah izročena verska izreja otrok in čuvanje nad kersanskim naukom; — cerkvenemu inšpektorju so podveržene vse katoliške začetne šole, škofje volijo katehete in brez njih pooblastenja je vsakemu prepovedano učenje bogoslovja in cerkvenega prava; — cerkvene zadeve presojaajo cerkveni sodniki; škofom je popolnoma oblast dana, duhovne kaznovati, ki so prestopili cerkvene predpise, in kazni določevati zoper vse tiste, ki prelomijo cerkvene postave; svetnim sodnijam zapadejo le civilne zadeve in po duhovnih dopernešene hudodelstva; v ječah bojo duhovni ločeni od družih; — škofom je vsa oblast dana čez semenišča, zato oni sami volijo vodje, profesorje in učitelje; — fajmoštri se volijo vsled konkursa; perve častnike stolnih cerkvá voli papež, ako ni kdo drug patron, druge pa cesar, ako ni kakega družega patronstva; korarje in fajmoštre, ki so plačani iz verskega ali učnega zaklada, voli cesar, pa s to pogodbo, da mora eden izmed treh od škofa priporočenih izvoljen biti; — papež ima z dovoljenjem cesarja pravico, nove škofije osnovati ali jih drugač razdeliti; — kjer pri farah ni plača dostojna, jo ima cesar dopolniti; pravica do cerkvenih posestev se ravna po cerkvenih predpisih; — klostrom je dovoljeno svobodno občenje s svojim v Rimu bivajočim glavarjem; — cerkvenega premoženja se brez papeža ne sme nihče dotakniti, in z njim se gospodari po cerkvenih predpisih; pravica desetino pobirati, kjer se še zdaj pobira, ostane tudi vprihodnje itd. — Minister grof Buol je vsled konkordata dobil od sv. očeta véliki križ Pijevega reda, minister baron Bach véliki križ Gregorjevega reda, minister grof Thun pa véliki križ Silvestrovega reda. — Do 11. t.m. ni še bila Odesa bombardovana. Na azijskiškem bojišču so po naj novejših novicah bili Rusi spet nesrečni. „Moniteur“ razglša iz Pariza, da 29. sept. so Rusi napadli Kars; bitva je trpela 7 ur, dokler niso Turki Ruse popolnoma premagali; Rusov je padlo okoli 4000, Turkov 1000. — Iz Krima piše Goršakov 11. t.m.: „sovražnik se je z obilno močjo podal v dolino gornjega Belbeka, je ondi tabor napravil, in se pripravlja na daljne početja; ob enem se je pomaknil od Černaje proti vasi Upu. Naša sprednja straža stoji pri zgornjem Ajrgulu“. — Zdaj je vradno oklicano, da cesarica francoska je že 5. mesec v drugem stanu; Napoleon se tedaj veseli naslednika. — Iz severne Amerike je prišlo te dni 2000 sodcov moke na Francozko, čez en teden pričakujejo družih 15.000 sodcov. — Kaj premore strah pred kolero, uči sledeča skušnja, ktero povemo, kakor smo jo brali. Dohtar F. na Dunaji je prigo-varjal z dovoljenjem sodnije nekemu obsojenemu hudodelcu, naj se vleže v posteljo, v kateri je ravno bolnik za kolero umerl; če to stori, bode iz ječe izpušen; zagotovil ga pa je, da bo berž vso pomoč imel, ako bi utegnil za kolero zboleti. Jetnik premišluje, kaj naj bi storil, pa se nazadnje vendarle udá skušnji; — čez malo ur ga prime kolera popolnoma; ker pa je zdravnik koj pri rokah bil, se ozdravi. Al kako so se vsi pričujoči z ozdravljenim bolnikom vred začudili, ki so slišali, da v tisti postelji ni noben bolnik za kolero ležal, in da je zdravnik le nalašč tako rekel, da bi se skusilo: kaj strah premore. — Skor ves svet bere sedaj časnike; prav očitno se vidi, koliko so se poslednje leta pomnožili, na priliko, bravci dunajskih časnikov iz poštnih zapisnikov: leta 1848 je po pošti iz Dunaja šlo po različnih deželah 1 milijon in 189.934 iztisov mnogoverstnih časnikov, — lansko leto pa 13 milijonov in 390.151 iztisov. Kolikšen razloček!

## Pogovori vredništva.

Gosp. J. St.: Poslane besede, nabrane v Poljanah, smo prejeli in odrajtali; hvala lepa!